

Βρυξέλλες, 15 Ιουλίου 2025

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

του Δικτύου Ελλήνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης «ΑΡΓΩ»

Προς: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Θέμα: Θέσπιση Ενιαίας Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη Βιώσιμη Νησιωτικότητα

Υποβαλλόμενη από: ΑΡΓΩ

Ημερομηνία: 15 Ιουλίου 2025

Α. Πλαίσιο και Σκοπός της Πρότασης

1. Η παρούσα πολιτική πρόταση υποβάλλεται με στόχο τη θεσμοθέτηση μιας ολοκληρωμένης, οριζόντιας και δεσμευτικής Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη Βιώσιμη Νησιωτικότητα. Μια τέτοια στρατηγική θα πρέπει να ενσωματώνει τις πολλαπλές ιδιαιτερότητες των νησιωτικών περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε όλες τις τομεακές πολιτικές, περιλαμβανομένων των πολιτικών για τις μεταφορές, την ενέργεια, την κλιματική μετάβαση, την αγροτική ανάπτυξη, το περιβάλλον, την απασχόληση, τον τουρισμό, την καινοτομία και τον πολιτισμό.
 2. Οι νησιωτικές περιοχές αντιμετωπίζουν ένα μοναδικό συνδυασμό προκλήσεων και περιορισμών, όπως γεωγραφική απομόνωση, εποχικότητα του τουρισμού και ειδικότερα σε ορισμένα νησιά υπερ-τουρισμό, γήρανση του πληθυσμού, ελλείψεις σε βασικές υπηρεσίες και ευαλωτότητα στην κλιματική κρίση. Ωστόσο, χαρακτηρίζονται και από σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα: πλούσιο θαλάσσιο δυναμικό, τοπικές παραγωγικές ταυτότητες, πολιτιστική κληρονομιά και αυξανόμενες δυνατότητες για υιοθέτηση καινοτόμων πράσινων τεχνολογιών.
 3. Παρά τη νομική κατοχύρωση της νησιωτικότητας, δεν υπάρχει ενιαία, επιχειρησιακή στρατηγική που να αντιμετωπίζει οριζόντια τις προκλήσεις και δυνατότητες των νησιών.
 - Οι νησιωτικές περιοχές της ΕΕ αντιμετωπίζουν **διαρθρωτικές αδυναμίες** (υποδομές, συνδεσιμότητα, δημογραφική αποσύνθεση, τουριστική μονοκαλλιέργεια).
 - Υπάρχουν σημαντικά παραδείγματα best practices σε κράτη-μέλη όπως Γαλλία και Πορτογαλία, που μπορούν να αξιοποιηθούν σε ενιαίο ευρωπαϊκό πλαίσιο
 4. Η στρατηγική πρέπει να έχει ως πυρήνα την **έννοια της ανθεκτικότητας** – περιβαλλοντικής, οικονομικής, ενεργειακής και κοινωνικής. Η ανθεκτικότητα των
- ARGO-Brussels Hellenic Network ★ AISBL: N° 0673794662 ★ Rue Stevin 49/5, Brussels 1000, Belgium
Tel: +32(2) 23 15 704 ★ Email: argo@argo-network.eu ★ www.argo-network.eu

νησιών δεν αποτελεί μόνο όρο επιβίωσης για τις τοπικές κοινωνίες, αλλά και κρίσιμο εργαλείο επίτευξης των ευρύτερων στόχων της Ένωσης για πράσινη ανάπτυξη, εδαφική συνοχή και κοινωνική σύγκλιση.

5. Η πρόταση αυτή ευθυγραμμίζεται με την **πρόσφατη Νέα Γαλάζια Στρατηγική της ΕΕ (2021)**, που αναγνωρίζει τον ρόλο των νησιών και της αγροτικής παράκτιας οικονομίας ως κινητήρες βιώσιμης και καινοτόμου ανάπτυξης στον θαλάσσιο χώρο. Η Στρατηγική αυτή ενσωματώνει νέες κατευθύνσεις για την κυκλική οικονομία, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στη θάλασσα, τη βιώσιμη αλιεία, τη γαλάζια βιοτεχνολογία και την ενίσχυση της γνώσης και της διακυβέρνησης στη γαλάζια οικονομία – τομείς στους οποίους τα νησιά μπορούν να πρωταγωνιστήσουν, εάν αποκτήσουν κατάλληλη στήριξη.

B. Θεσμικές Ρυθμίσεις & Διακυβέρνηση

6. Η ενίσχυση της νησιωτικότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο απαιτεί θεσμικές ρυθμίσεις που θα διασφαλίζουν τη συνεπή ενσωμάτωσή της σε όλο το φάσμα της ευρωπαϊκής πολιτικής και της λήψης αποφάσεων. **Προτείνεται η θεσμοθέτηση υποχρεωτικής «νησιωτικής ανάλυσης επιπτώσεων» (Island Impact Assessment) σε κάθε νέα νομοθετική ή χρηματοδοτική πρωτοβουλία της ΕΕ.** Η αξιολόγηση αυτή πρέπει να εξετάζει την επίδραση των πολιτικών στις νησιωτικές περιοχές, ιδιαίτερα σε ζητήματα προσβασιμότητας, δημόσιων υπηρεσιών, ανθεκτικότητας, περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και κοινωνικής συνοχής.
7. Επιπλέον, **απαιτείται η σύσταση ενός "Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Νησιωτικότητας και Θαλάσσιου Χώρου"**, με σκοπό τη συλλογή, τεκμηρίωση και ανάλυση δεδομένων για τις νησιωτικές περιφέρειες, καθώς και την αξιολόγηση των επιδόσεών τους στα πεδία της πράσινης και γαλάζιας μετάβασης. Το Παρατηρητήριο αυτό θα συνεργάζεται με τα αντίστοιχα όργανα της Eurostat, του ESPON και των DG REGIO, DG MARE, DG MOVE και DG ENER.
8. Τέλος, η στρατηγική επιβάλλει τη **δημιουργία μόνιμων θεσμών συμμετοχής των νησιωτικών αρχών** (π.χ. πλατφόρμα νησιωτικών περιφερειών), προκειμένου η φωνή των νησιών να είναι παρούσα στη χάραξη πολιτικής.

Γ. Αιτήματα προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

9. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να υιοθετήσει τα ακόλουθα συγκεκριμένα μέτρα:

α. Να εντάξει τη νησιωτικότητα ως διακριτό θεματικό και εδαφικό άξονα σε όλες τις στρατηγικές της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων της Πράσινης Συμφωνίας, της Νέας Γαλάζιας Στρατηγικής, της Πολιτικής Συνοχής και της Στρατηγικής για τις Αγροτικές Περιοχές.

β. Να προχωρήσει στη σύνταξη και υιοθέτηση Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη Νησιωτικότητα, με συγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης, δεσμευτικά χρονοδιαγράμματα, δείκτες παρακολούθησης και ενσωμάτωσή της στον Ευρωπαϊκό Εξαμηνιαίο Κύκλο.

γ. Να εξασφαλίσει ειδικά χρηματοδοτικά εργαλεία για τα νησιά, αξιοποιώντας:

- Το Ταμείο Συνοχής και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης,
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (EMFAF),
- Το Horizon Europe, με δημιουργία θεματικών προκηρύξεων για νησιωτικές και θαλάσσιες τεχνολογίες,
- Ένα νέο εξειδικευμένο εργαλείο “Blue Islands Facility” για χρηματοδότηση τοπικών έργων στον τομέα της γαλάζιας και βιώσιμης οικονομίας.

δ. Να ορίσει θεσμικά «νησιωτικούς συντονιστές» (Island Focal Points) στα κρίσιμα θεματικά Γενικά Διευθυντήρια (REGIO, MARE, AGRI, ENER), με σκοπό τον οριζόντιο συντονισμό των πολιτικών και τη διευκόλυνση της πρόσβασης των νησιών σε τεχνική και χρηματοδοτική στήριξη.

Δ. Συμπέρασμα

10. Η θέσπιση Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη Βιώσιμη Νησιωτικότητα αποτελεί όχι μόνο πολιτική υποχρέωση βάσει του άρθρου 174 ΣΛΕΕ, αλλά και αναπτυξιακή ευκαιρία στρατηγικής σημασίας. Χωρίς αυτή, εγκυμονεί ο κίνδυνος της θυσίας βιώσιμων δυνατοτήτων στο βωμό του άμεσου κέρδους και της κοντόφθαλμης μικροπολιτικής. Αντίθετα, με μια μακρόπνοη στρατηγική, τα νησιά μπορούν να λειτουργήσουν ως εργαστήρια ανθεκτικότητας, καινοτομίας και οικοσυστημικής ισορροπίας, επιταχύνοντας την πράσινη και γαλάζια μετάβαση της Ένωσης, και εν τέλει, εξασφαλίζοντας, με τον τρόπο αυτό, ένα βιώσιμο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης.

Πράγματι, η ενσωμάτωση των στόχων της Νέας Γαλάζιας Στρατηγικής στα πεδία της ενέργειας, της κυκλικής οικονομίας, της βιώσιμης αλιείας και του θαλάσσιου τουρισμού, σε συνδυασμό με δράσεις συνοχής και κοινωνικής δικαιοσύνης, θα επιτρέψει στα νησιά να υπερβούν τη «δομική τους περιφερειακότητα» και να αναδειχθούν σε μοντέλα βιώσιμης ανάπτυξης.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να κινητοποιήσει πολιτικά και τεχνικά μέσα για τη θεσμική και χρηματοδοτική

στήριξη αυτής της στρατηγικής, με γνώμονα την εδαφική συνοχή και την ενεργή συμμετοχή των νησιωτικών κοινωνιών.

Σπύρος Α. Παπάς

Πρόεδρος «ΑΡΓΩ»